

FOTO: TOMAS KUHMUNEN

FOTO: MATTIAS PERSSON

Målbild efter föryngringsavverkning

Lämningarna hålls fria från kör- och markskador, ris och förväxande ungskog. Träd som kan skada lämningen tas bort. På renvallar/-gården lämnas äldre träd kvar. Träd med kulturspår (lavstubbe, ristning, barktäkt) markeras och lämnas kvar. Rätt placerade kulturstubbar!

Lämningar efter äldre tiders rensköttsel

Inom renskötseområdet finns många olika typer av lämningar. Från början var samerna ett jägar- och samlarfolk som senare övergick till att hålla tamren. Först levde man i intensiv tamrensköttsel med daglig mjölkning av renkorna för att senare övergå till extensiv rensköttsel med fokus på köttproduktion. Samer har även varit fiskare, nybyggare, jordbrukare, med mera.

Vanliga lämningar

Kåta: traditionell byggnad eller avgränsad golvyta för sådan byggnad. *Härd*: eldplats som legat i kåtans mitt. *Renvall*: yta där varaktigt bruk under lång tid förändrat markvegetationen. *Rengärde*: rund eller närmast rund inhägnad (hage) avsedd för skiljning, kalvmärkning m.m. *Mjölkgrop*: oftast stenklädd grop där renmjölk förvarades. *Bengömma*: samling djurben placerad på en skyddad plats, ofta i en skreva eller under en sten.

Horgömma: deposition av renhorn. *Lavstubbe*: ca 1-1.5 meter höga stubbar med tydliga märken av yx hugg - lavrika barrträd som fälldes för renbete. *Barktäkt*: kal yta på nedre delen av gamla tallar. *Ristning*: inskription i träd. Dessutom finns lämningar som alltid är fornlämningar, t.ex. offerplatser.

Var är de placerade

Boplatsrelaterade lämningar ligger vanligtvis vid vattendrag eller sjöar, på uddar eller små höjder. De påträffas även på torrare mark nära myrar och på myrholmar. I anslutning till boplatserna hittas kok- och mjölkgropar samt också horn- och bengömmor (skyddad skreva).

Att tänka på

Ta gärna upp frågan om eventuella övriga kulturhistoriska lämningar vid samråd med berörd sameby.

Målbild	Träd med lämningar (t.ex. barktäkt, bläcka), Lavstubbar	Renvall och Rengärde	Härd/kåta	Övriga lämningar
Förröjning	Lavstubbar sparas och märks upp.	Lämningen hålls fri från ris, buskar och mindre träd.		
Föryngrings- avverkning	Träd med lämningar skyddas med en stormfast trädgrupp och frihuggs vid behov. Lavstubbar sparas och märks upp.	Vallen/gärde lämnas orörda.	Enligt beslut från länsstyrelsen eller ett avstånd om minst 5 meter från lämningarna. Lämningen hålls fri från ris, buskar och mindre träd.	
Kulturstubbar (se även målbild för kulturstubbar)	Nej	Kulturstubbar placeras 2-5 m utanför lämningen eller där lämpliga träd står.		
Markberedning och Plantering	Undvik markberedning och plantering omedelbart intill lavstubbar.	Enligt beslut från länsstyrelsen eller ett avstånd om minst 5 meter från lämningarna.		
Röjning och Gallring	Lavstubbar sparas och märks upp.	Vallen/gärdet röjs fri från ris, buskar och mindre träd. Ytterkanten och dess närmsta zon (ca 2 m vardera sidan om kanten) hålls fri från träd och ris.	Lämningarna hålls fria från ris/buskar träd. Ytterkanten och dess närmsta zon (ca 2 m vardera sidan om kanten) hålls fri från träd och ris.	

FOTO: MATTIAS PERSSON

OBS. De flesta samiska lämningar är fornlämningar. Fornlämningsklassade lämningar behandlas enligt länsstyrelsens beslut!

För mer information om hur du arbetar med forn- och kulturlämningar:

Branschgemensamma riktlinjer är framtagna av skogsbruket och Skogforsk.

Gå in på: www.skogforsk.se för att läsa mer.

Skogssektorns gemensamma målbilder för god miljöhänsyn ger vägledning om hur miljöhänsyn bör tas vid skogsbruksåtgärder. De är något att eftersträva vid planering och genomförande av skogsbruksåtgärder och ska användas anpassat till aktuell trakts specifika förutsättningar. Aktuell målbild är framtagen i bred samverkan inom skogssektorn av en arbetsgrupp sammansatt av representanter från skogsnäringen, skogsägare, Skogsstyrelsen, andra berörda myndigheter, ideella organisationer och specialister inom aktuellt område. 2016-12-07.
Mer information på www.skogsstyrelsen.se/malbilder

